

**MEIN STUNDTURM. MEINE FIGURINE. –
EIN PROGRAMM FÜR MUSEUMSKUNDE DES
SCHÄSSBURGERS GESCHICHTSMUSEUMS.**

(Zusammenfassung)

Unser Ansatz geht von einer Analyse der Kulturellen Rahmenbedingungen in dem XXI Jahrhundert , und davon dass die neuen Bedingungen museumspädagogische Programme zu einem Schwerpunkt der Kulturpolitik der einzelnen Länder wird, aus.

Es wird hier das Programm „Mein Stundturm. Meine Figurine“ beschrieben, welches als Hauptziel die Entwicklung von Abstraktisierung – Fähigkeit der Kinder der Zielgruppe war, die Förderung ihres Konzeptuellen Denkens – Faktor des menschlichen Fortschrittes war.

Die, die von Museumspädagogen verwendeten Techniken haben es bewirkt, die Kinder zu erziehen über die Dinge zu sprechen, welche für sie nicht unmittelbar erreichbar sind, und so die Verbindungen zwischen abstrakt und konkret herzustellen .

Das Programm war ein großer Erfolg.

**BREASLA CLOPOTARILOR DIN SIGHIȘOARA. STUDIU DE
CAZ : INSTRUMENT DE DETERMINARE A TONALITĂȚII
CLOPOTELOR, AFLAT ÎN PATRIMONIUL MUZEULUI DE
ISTORIE SIGHIȘOARA**

Adriana Antihi
Marton Laszló

Unul dintre centrele importante de turnare a clopotelor în Transilvania este și Sighișoara. De remarcat faptul că începând cu anul 1650 și până în anul 1935 se poate atesta documentar existența fără întrerupere a atelierelor de turnat clopote în Sighișoara. Din cei 15 turnători de clopote, care au funcționat între anii 1650-1935 un loc de seama îl ocupă familia Manchen cu cei doi reprezentanți ai ei Michael Manchen I, având activitatea de turnător de clopote între anii 1823-1857, timp în care a turnat 10 clopote și fiul lui, tot Michael Manchen II cu 19 clopote turnate, între anii 1864-1908. Cei doi au creat o adevărată tradiție familială și neavând continuitatea meseriei în familie (moștenitori) au dezvăluit unul din secretele turnătorilor de clopote : modul de determinare a tonalității clopotelor.

**Instrumentul de determinare a tonalității clopotelor realizat de familia
de turnători de clopote Manchen**

Instrumentul, dispozitivul, care se prezintă mai jos constituie o premieră în camponologie. O astfel de piesă sau chiar asemănătoare nu se cunoaște în literatura de specialitate.

Un astfel de instrument nu a fost prezentat și nici descris la nici un for internațional de specialitate, din care cauză presupunem că a fost, ori o invenție sîghîșoreană, ori că s-a păstrat secretul existenței unui astfel de instrument.

Instrumentul, constituie o cutie de rezonanță (fig.1), realizată din scândură de brad și a fost achiziționată prin cumpărare de Muzeul de Istorie de la văduva turnătorului de clopote Michael Manchen II, în anul 1930.

Instrumentul se află în stare perfectă și ar putea fi folosit și astăzi pentru

determinarea tonalității unor clopote. Așa după cum se vede în figura 1, forma cutiei de rezonanță se aseamănă perfect cu o barcă, având lungimea de 3, 8 m, lățimea cea mai mare de 0,49 m iar la cele două vârfuri 0,105 m, înălțimea 0,225m. Grosimea scândurii din care s-a realizat instrumentul este de 10 mm. Pe o parte a cutiei este executată o tăietură lata de 8 mm a căror margini sunt bordurate cu două corniere de 25x25 mm. Unul din aceste corniere dispune de gradații din 5 în 5 mm prin punctare, iar la fiecare 100 mm, gradațiile sunt marcate și cu cifre.

Între cele două vârfuri a fost întinsă o coardă din fir de alamă (probabil puțin extensibil) cu ajutorul unui sistem de șurub melc. Între cele două corniere, în orificiul de 8 mm, culisa, o piesă care delimita lungimea corzii ce putea fi percutată pentru a intra în vibrație. Vibrația corzii se transmitea cutiei de rezonanță (asemănător ca la vioară), care amplifică vibrația și emana o anumită tonalitate în funcție de lungimea corzii. Cu acest instrument (muzical) se poate determina tonalitatea unui clopot. Unei tonalități îi corespundea o anumită gradație a cornierului gradat, iar acestei gradații, probabil îi corespundea un ton din gama de note. În acest fel, turnătorul de clopote Michael Manchen reușea să determine tonalitatea unui clopot existent. În cazul în care avea o comandă de un clopot care secunda clopotul existent dintr-o clopotniță, după determinarea tonalității clopotului existent cu instrumentul descris mai înainte putea să proiecteze următorul clopot, care să sune în terțul sau quintul primului clopot.

Cum decurgea lucrul cu instrumentul acordor? Se pune acest instrument în apropierea clopotului pe care urma să-l studieze. Bătea clopotul cu un ciocănel și în timpul cât clopotul suna, slăbea coarda și muta piesa ce susținea coarda într-o poziție unde credea că tonalitatea ei era apropiată de tonalitatea clopotului. Întindea coarda și percuta firul întins. Dacă tonalitatea cutiei de rezonanță se "pierdea" în tonalitatea clopotului însemna că cele două surse de sunet au aceeași frecvență, câte-o gradație corespunzătoare în dreptul piesei de susținere a corzii, gradație căreia îi corespundea o anumită tonalitate din gama de note. Nu putea nimeri din primul reglaj rezonanța celor două surse de sunet, adică a clopotului și a cutiei de rezonanță, însă, din aproape în aproape acest lucru era realizat.

Așa cum am prezentat mai înainte, cunoscând frecvența-tonalitatea unui clopot existent, putea să proiecteze al doilea, al treilea clopot dintr-un ansamblu de clopote.

Cu acest instrument se putea verifica și eventualele armonici ale sunetului de

bază cunoscut fiind că în funcție de locul percuției peretelui exterior al clopotului, acesta generează diverse tonalități ale tonului de bază. Dacă și aceste tonalități erau conform așteptărilor, clopotul putea fi montat în clopotniță și suna cu o tonalitate plăcută pentru urechea muzicală a enoriașilor. În cazul în care aceste tonalități ale clopotului nou turnat nu corespundeau cerințelor prestabilite putea fi utilizat ca primul clopot (singurul) într-o nouă clopotniță, dar numai singur, fără a forma ansamblu cu alte clopote.

Concluzii

Instrumentul și metodologia descrisă este o dovadă a inventivității meșterului turnător de clopote Michael Manchen din Sighișoara. El a creat un instrument funcțional, care a fost posibil să fie conceput de abia după un secol de dezvoltare a electronicii. Acest instrument este o noutate în domeniu nefiind descris în nici o literatură de specialitate studiată.

Însemnul Breslei Clopotarilor din Sighișoara

Bibliografie

Patay Pál , *Régi harangok*, Corvina Kiadó, Budapest, 1971;
Jura, Spiritza, *Biograficky slavonik zvonolejárov*, Bratislavaq, 2002;
Jörg, Wernisch, *Glockenkunde von Österreich*, Wien, 2006;
Marton Laszlo, *Harangk*, Pallas-Academia Könyvkiadó, Miercurea Ciuc, 2001.

DIE GLOCKENGIESSER IN SCHÄSSBURG. FALLSTUDIE: EIN INSTRUMENT ZUR BESTIMMUNG DER KLANGFARBE VON GLOCKEN; WELCHES SICH IN DEM PATRIMONIUM DES SCHÄSSBURGERS GESCHICHTSMUSEUMS BEFINDET

(Zusammenfassung)

In dem vorliegenden Beitrag wird ein in den Sammlungen des Schäßburger Geschichtsmuseums befindliches Gerät, welches zu dem bestimmen der Tonhöhe und Klangfarbe der Glocken diene, beschrieben.

In Schäßburg waren in der Zeitspanne 1650 bis 1935 fünfzehn Glockengießer tätig. Das hier beschriebene Werkzeug - ein Beweis des Einfaltreichtums des Glockengießers Michael Manchen - ist sicherlich Einzigartig.

Es wurde für das Schäßburger Geschichtsmuseum 1930 käuflich erworben, ist in perfekten Zustand und voll funktionsfähig.

EMISIUNI MONETARE ROMÂNEȘTI DIN PERIOADA 1867-1881 AFLATE ÎN COLECȚIILE MUZEULUI DE ISTORIE SIGHIȘOARA

Mircea-Radu Iacob

Numismatica este știința care are drept obiect de studiu moneda. Numele provine de la termenul grecesc *numisma*, preluat apoi și de romani sub forma *nummus*, *i*, dar și *nomisma*, *atis*, care înseamnă monedă, ban¹.

După unii cercetători cuvântul moneda provine de la un epitet al zeiței supreme romane Junona, sora și soția lui Jupiter: Junona Moneta, adică dăătoarea de veste, cea care avertizează, vestește („*monere*” în latină înseamnă a înștiința). Supranumele a fost adăugat zeiței datorită faptului că a salvat Roma de la invazia galilor prin alarma pe care au dat-o faimoasele găște de pe Capitoliu care-i erau consacrate. Templul ei din Roma era folosit ca și atelier monetar, piesele care se băteau acolo se numeau monete.

În privința formei corecte a cuvântului (moneta sau moneda) există mai multe opinii. Numismatul Octavian Iliescu susține că forma corectă este moneda, deoarece toate derivatele acestui termen sunt cu t în structură și nu cu d (vezi monetar, monetărie) și în plus, termenul „*moneta*” a fost introdus în limba română în sec.al XIX- lea prin filiera rusă (pe legende rublelor care au circulat în cele două principate în prima jumătate a sec XIX – lea rușii au folosit termenul moneda).

Moneda este un instrument etalon legat de plata pentru facilitarea schimburilor, pentru acumulări și pentru stingerea obligațiilor, măsurător general de valori care se bucură de încrederea publică și poartă girul statului. Atunci când este confecționată din metal prețios, acesta îi garantează greutatea și titlul. Alături de steag, stemă, imn și timbru, moneda este un simbol al suveranității unui stat.

Numismatica are în vedere: tipurile monetare, descrierea lor, descifrarea

¹ *Nummus*, *i* = ban, monedă, dar și termen cu care se desemna o monedă de bronz, romană, de la sfârșitul secolului al IV-lea e.n și începutul secolului al V-lea e.n. Cântărea circa 1 gram. Cuvântul *monedă*, se pare, provine de la un epitet al zeiței supreme romane Junona, sora și soția lui Jupiter : Juno Moneta. În templul ei din Roma antică este posibil să se fi aflat primul atelier de confecționat bani, întâia monetărie.